
2025–2026

K

**Vaststelling van de begrotingsstaat
van het ministerie van Defensie (K)
voor het jaar 2026**

Nr. 3

NOTA VAN WIJZIGING
Ontvangen 19 november 2025

Het voorstel van wet wordt als volgt gewijzigd:

De begrotingsstaat van het ministerie van Defensie (K) voor het jaar 2026 komt te luiden:

Vastgestelde begrotingsstaat van het Ministerie van Defensie (K) voor het jaar 2026 (bedragen x € 1.000)			
Art. Omschrijving	Vastgestelde begroting		
	Verplichtingen	Uitgaven	Ontvangsten
1 Defensiebreed Materieel	2.203.390	1.746.581	85.716
2 Maritiem Materieel	2.473.180	2.396.336	19.684
3 Land Materieel	2.898.937	3.306.582	2.500
4 Lucht Materieel	1.767.243	2.619.385	9.840
5 Infrastructuur en Vastgoed	1.851.029	1.527.840	20.270
6 IT	2.060.348	1.928.575	16.769
8 Overige Uitgaven en Ontvangsten	0	0	0
Subtotaal	12.502.445	13.525.299	154.779
Voordelig eindsaldo (cumulatief) vorig jaar		0	0
Subtotaal	12.502.445	13.525.299	154.779
Voordelig eindsaldo (cumulatief) huidig jaar		0	13.370.520
Totaal	12.502.445	13.525.299	13.525.299

TOELICHTING

Algemeen

Het kabinet heeft met de Voorjaarsnota 2025 gekozen om extra te investeren in Defensie (Tweede Kamer, vergaderjaar 2024–2025, [36 725 X, nr. 4](#)). Defensie heeft de investeringen uit de Voorjaarsnota 2025 uitgewerkt in concrete maatregelen op het gebied van gevechtskracht, innovatie en randvoorwaarden. Daarbinnen wordt ook extra geïnvesteerd in digitalisering en vastgoed. Met deze Nota van Wijziging worden deze maatregelen budgettair verwerkt zodat Defensie tijdig over kan gaan tot het doen van de noodzakelijke investeringen. Indien budgettaire verwerking plaatsvindt bij het eerstvolgende reguliere begrotingsmoment (1e suppletoire begroting) dreigt Defensie niet tijdig de contracten te kunnen tekenen, met vertraagde leveringen als gevolg. Dit geldt bijvoorbeeld voor investeringen in gevechtskracht, innovatie en randvoorwaarden maar bijvoorbeeld ook voor cruciale middelen ter bestrijding van drones. Gelet op de toegenomen dreiging op het gebied van drones is dit absoluut onwenselijk. De investeringen worden hieronder kort toegelicht en zijn uitgewerkt in bijlage 2.

Gevechtskracht

Defensie investeert in de gevechtskracht. Onder andere door het versterken van de gevechtsondersteuning door te investeren in drones, attack drones en counter-drones. Gelet op de toenemende dreiging van drones zijn deze versterkingen cruciaal. Tevens investeert Defensie in het operationeel hoofdkwartier waardoor Defensie in staat is om het optreden van de krijgsmacht 24/7 (op het operationele en in sommige gevallen tactische niveau) te monitoren, te coördineren, te ondersteunen en real-time aan te sturen, ondersteund door een optimale informatiehuishouding.

Defensie geeft verder invulling aan het versterken van de gevechtskracht door een extra gevechtsbataljon binnen de Medium Infantry Brigade (MIB) te realiseren, inclusief bijbehorende gevechts- en logistieke ondersteuning. Hiermee wordt een belangrijke stap gezet in de versterking van de gevechtskracht van de brigade, waardoor de brigade beter geëquipeerd is om ingezet te worden binnen het NATO Force Model. Nederland geeft daarmee verder invulling aan het vergroten van de gevechtskracht op land, één van de belangrijkste NATO Priority targets voor de korte termijn.

Tot slot versterkt Defensie de operationele ondersteuning door te investeren in strategisch transport en logistiek en de geneeskundige keten. Door alle investeringen is Defensie beter in staat om zowel voor de NAVO als nationaal inzet langer vol te kunnen houden.

Koers voor versterking

Er wordt geïnvesteerd in technologische vooruitgang door in te zetten op technologieontwikkeling en cofinanciering van internationale R&T. Met de extra middelen voor R&T wordt ingespeeld op vier concrete beleidsdoelen: extra middelen voor het bedrijfsleven voor technologieontwikkeling (TO), het versterken van de (inter-)nationale R&T-samenwerking, extra middelen voor de cofinanciering van (inter)nationale R&T- en innovatiesamenwerking (RT&I) en extra middelen voor het bedrijfsleven voor technologieontwikkeling op de vijf Nederlandse gebieden

Artikelsgewijze toelichting bij de begrotingsartikelen

Art 1. Defensiebreed materieel

Het verplichtingenbudget wordt met € 68,6 miljoen naar beneden bijgesteld. Dit komt overeen met de voorgestelde tegenovergestelde mutatie

in de incidentele suppletoire begroting. Hierdoor zijn we in 2025 tijdig overgegaan op uitgaven voor de bestrijding van drones.

De verwervingsfase wordt met € 57,0 naar beneden bijgesteld. Dit komt overeen met de voorgestelde tegenovergestelde mutatie in de incidentele suppletoire begroting. Hierdoor zijn we in 2025 tijdig overgegaan op de aanschaf van cruciale middelen ten behoeve van de bestrijding van drones boven het eigen grondgebied en kritieke locaties in het bijzonder.

Defensie hanteert het instrument 'overprogrammering' om het toegewezen totaalbudget in het DMF te realiseren, ondanks de te verwachten vertragingen in de realisatie van individuele projecten. Defensie maakt gebruik van de bestaande ruimte binnen de overprogrammering om tijdig te kunnen investeren in gevechtskracht, innovatie en randvoorwaarden op artikel 3. Daarvoor wordt de overprogrammering in artikel 1 Defensie-breed materieel naar beneden bijgesteld (€ 751,7 miljoen).

Art 2. Maritiem materieel

De verwervingsfase wordt met € 98,4 miljoen naar boven bijgesteld. Dit komt overeen met de voorgestelde tegenovergestelde mutatie in de incidentele suppletoire begroting voor een aantal maritieme projecten. Hierdoor blijft het budget beschikbaar voor deze projecten.

Art 3. Land Materieel

Om tijdig verplichtingen aan te kunnen gaan voor gevechtskracht, innovatie en randvoorwaarden maar ook cruciale investeringen in de bestrijding van drones wordt het verplichtingenbudget € 820,3 miljoen naar boven bijgesteld.

In verband met mogelijke (aan)betalingen wordt het uitgavenbudget in de verwervingsfase met € 677,6 miljoen naar boven bijgesteld. Met dit verhoogde budget kan Defensie tijdig investeren in gevechtskracht, innovatie en randvoorwaarden. Het totaal bevat ook de voorgestelde tegengestelde mutatie in de incidentele suppletoire begroting zodat het budget beschikbaar blijft voor het vertrouwelijke project Aanvulling inzetvoorraad munitie.

Art 4. Lucht materieel

De verwervingsfase wordt met € 13,7 miljoen naar boven bijgesteld. Dit komt overeen met de voorgestelde tegenovergestelde mutatie in de incidentele suppletoire begroting voor een aantal Lucht materieel projecten. Hierdoor blijft het budget beschikbaar voor deze projecten.

Art 6. IT

De verwervingsfase wordt met € 19,0 naar boven bijgesteld. Dit komt overeen met de voorgestelde tegenovergestelde mutatie in de incidentele suppletoire begroting voor het commercieel vertrouwelijke IT project Modernisering Tactische Indoor Simulator (TACTIS). Hierdoor blijft het budget beschikbaar voor dit project.

Gegeven

De Minister van Defensie

R.P. Brekelmans

BIJLAGE 1

Meerjarige doorwerking

In de onderstaande tabellen zijn per artikel de standen ontwerpbegroting 2026 vóór Nota van Wijziging, de mutaties en de standen ontwerpbegroting 2026 na Nota van Wijziging meerjarig opgenomen.

Meerjarige doorwerking verplichtingen (bedragen x € 1.000)						
Art.	Omschrijving	2026	2027	2028	2029	2030
1	Defensiebreed Materieel					
	Stand vóór nota van wijziging	2.271.990	2.034.456	1.889.184	3.070.981	3.268.809
	Correctie verplichtingenbudget bestrijding van drones	- 68.600	0	0	0	0
	Pakket Voorjaarsnota 2025	0	10.067	59.324	71.612	80.104
	Stand na nota van wijziging	2.203.390	2.044.523	1.948.508	3.142.593	3.348.913
2	Maritiem Materieel					
	Stand vóór nota van wijziging	2.473.180	1.320.695	1.581.339	1.970.657	2.111.888
	Pakket Voorjaarsnota 2025	0	7.809	44.264	53.339	59.851
	Stand na nota van wijziging	2.473.180	1.328.504	1.625.603	2.023.996	2.171.739
3	Land Materieel					
	Stand vóór nota van wijziging	2.078.661	2.655.867	2.369.767	3.116.236	2.793.742
	Correctie verplichtingenbudget bestrijding van drones	68.600	0	0	0	0
	Pakket Voorjaarsnota 2025	751.676	164.567	521.058	564.306	586.996
	Stand na nota van wijziging	2.898.937	2.820.434	2.890.825	3.680.542	3.380.738
4	Lucht Materieel					
	Stand vóór nota van wijziging	1.767.243	2.406.480	2.445.366	1.895.095	2.307.760
	Pakket Voorjaarsnota 2025	0	5.866	34.729	43.231	48.489
	Stand na nota van wijziging	1.767.243	2.412.346	2.480.095	1.938.326	2.356.249
8	Overige Uitgaven en Ontvangsten					
	Stand vóór nota van wijziging	0	90.000	507.000	657.000	737.000
	Pakket Voorjaarsnota 2025	0	- 90.000	- 491.046	- 594.682	- 654.085
	Stand na nota van wijziging	0	0	15.954	62.318	82.915
To-taal	Defensiematerieelbegrotingsfonds					
	Stand voor nota van wijziging	12.502.445	12.744.253	13.173.263	14.791.081	14.682.515
	Correctie verplichtingenbudget bestrijding van drones	0	0	0	0	0
	Pakket Voorjaarsnota 2025	0	0	0	0	0
	Stand na nota van wijziging	12.502.445	12.744.253	13.173.263	14.791.081	14.682.515

Meerjarige doorwerking verplichtingen (bedragen x € 1.000)						
Art.	Omschrijving	2031	2032	2033	2034	2035
1	Defensiebreed Materieel					
	Stand vóór nota van wijziging	2.887.095	2.483.046	2.258.307	1.919.446	1.926.545
	Correctie verplichtingenbudget bestrijding van drones	0	0	0	0	0
	Pakket Voorjaarsnota 2025	79.558	79.678	78.361	67.404	60.299
	Stand na nota van wijziging	2.966.653	2.562.724	2.336.668	1.986.850	1.986.844
2	Maritiem Materieel					
	Stand vóór nota van wijziging	2.430.038	2.162.903	2.108.047	1.699.574	1.707.867
	Pakket Voorjaarsnota 2025	59.860	59.873	59.873	59.904	56.037
	Stand na nota van wijziging	2.489.898	2.222.776	2.167.920	1.759.478	1.763.904
3	Land Materieel					
	Stand vóór nota van wijziging	2.479.114	1.522.109	1.450.385	1.490.630	1.563.106
	Correctie verplichtingenbudget bestrijding van drones	0	0	0	0	0
	Pakket Voorjaarsnota 2025	570.859	623.362	449.033	372.087	332.371
	Stand na nota van wijziging	3.049.973	2.145.471	1.899.418	1.862.717	1.895.477
4	Lucht Materieel					
	Stand vóór nota van wijziging	1.677.141	1.563.222	1.577.950	1.527.712	1.462.791
	Pakket Voorjaarsnota 2025	48.561	48.485	48.560	48.403	38.610
	Stand na nota van wijziging	1.725.702	1.611.707	1.626.510	1.576.115	1.501.401
8	Overige Uitgaven en Ontvangsten					
	Stand vóór nota van wijziging	737.000	780.646	737.000	960.606	1.889.216
	Pakket Voorjaarsnota 2025	– 645.401	– 645.401	– 645.349	– 645.401	– 645.401
	Stand na nota van wijziging	91.599	135.245	91.651	315.205	1.243.815
To-taal	Defensiematerieelbegrotingsfonds					
	Stand voor nota van wijziging	13.614.174	11.312.369	10.672.321	10.054.942	10.767.833
	Correctie verplichtingenbudget bestrijding van drones	0	0	0	0	0
	Pakket Voorjaarsnota 2025	0	0	0	0	0
	Stand na nota van wijziging	13.614.174	11.312.369	10.672.321	10.054.942	10.767.833

Meerjarige doorwerking verplichtingen (bedragen x € 1.000)						
Art.	Omschrijving	2036	2037	2038	2039	2040
1	Defensiebreed Materieel					
	Stand vóór nota van wijziging	1.962.424	2.113.062	1.792.303	1.565.891	2.168.907
	Correctie verplichtingenbudget bestrijding van drones	0	0	0	0	0
	Pakket Voorjaarsnota 2025	53.624	53.391	52.591	53.098	52.591
	Stand na nota van wijziging	2.016.048	2.166.453	1.844.894	1.618.989	2.221.498
2	Maritiem Materieel					
	Stand vóór nota van wijziging	1.509.702	1.373.388	2.029.057	1.194.450	1.215.940
	Pakket Voorjaarsnota 2025	59.828	59.828	33.424	5.915	5.915
	Stand na nota van wijziging	1.569.530	1.433.216	2.062.481	1.200.365	1.221.855
3	Land Materieel					
	Stand vóór nota van wijziging	2.255.899	2.256.860	1.449.294	1.706.070	1.557.653
	Correctie verplichtingenbudget bestrijding van drones	0	0	0	0	0
	Pakket Voorjaarsnota 2025	291.462	277.117	269.682	268.912	273.912
	Stand na nota van wijziging	2.547.361	2.533.977	1.718.976	1.974.982	1.831.565
4	Lucht Materieel					
	Stand vóór nota van wijziging	1.540.124	1.568.988	2.053.913	1.514.944	2.002.983
	Pakket Voorjaarsnota 2025	29.463	23.610	23.610	23.610	23.610
	Stand na nota van wijziging	1.569.587	1.592.598	2.077.523	1.538.554	2.026.593
8	Overige Uitgaven en Ontvangsten					
	Stand vóór nota van wijziging	1.199.701	1.730.066	1.757.024	1.815.278	1.889.751
	Pakket Voorjaarsnota 2025	– 645.401	– 645.401	– 645.289	– 645.401	– 645.401
	Stand na nota van wijziging	554.300	1.084.665	1.111.735	1.169.877	1.244.350
To-taal	Defensiematerieelbegrotingsfonds					
	Stand voor nota van wijziging	11.001.706	11.315.924	11.420.085	10.110.175	12.155.560
	Correctie verplichtingenbudget bestrijding van drones	0	0	0	0	0
	Pakket Voorjaarsnota 2025	0	0	0	0	0
	Stand na nota van wijziging	11.001.706	11.315.924	11.420.085	10.110.175	12.155.560

Meerjarige doorwerking uitgaven (bedragen x € 1.000)						
Art.	Omschrijving	2026	2027	2028	2029	2030
1	Defensiebreed Materieel					
	Stand vóór nota van wijziging	2.555.257	2.029.699	2.206.532	2.718.433	2.856.138
	<i>Pakket Voorjaarsnota 2025</i>	<i>– 751.676</i>	<i>– 88.242</i>	<i>– 109.005</i>	<i>– 66.194</i>	<i>– 41.251</i>
	<i>Correctie kas bestrijding van drones</i>	<i>– 57.000</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>0</i>
	Stand na nota van wijziging	1.746.581	1.941.457	2.097.527	2.652.239	2.814.887
2	Maritiem Materieel					
	Stand vóór nota van wijziging	2.297.936	2.018.415	2.428.990	2.173.749	2.381.518
	<i>Correctie kas gevechtskracht</i>	<i>98.400</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>0</i>
	<i>Pakket Voorjaarsnota 2025</i>	<i>0</i>	<i>7.809</i>	<i>44.264</i>	<i>53.339</i>	<i>59.851</i>
	Stand na nota van wijziging	2.396.336	2.026.224	2.473.254	2.227.088	2.441.369
3	Land Materieel					
	Stand vóór nota van wijziging	2.629.006	3.462.769	3.240.572	3.622.216	2.713.408
	<i>Correctie kas gevechtskracht</i>	<i>– 105.100</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>0</i>
	<i>Pakket Voorjaarsnota 2025</i>	<i>751.676</i>	<i>164.567</i>	<i>521.058</i>	<i>564.306</i>	<i>586.996</i>
	<i>Correctie kas bestrijding van drones</i>	<i>31.000</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>0</i>
	Stand na nota van wijziging	3.306.582	3.627.336	3.761.630	4.186.522	3.300.404
4	Lucht Materieel					
	Stand vóór nota van wijziging	2.605.685	2.976.398	2.916.029	2.340.361	2.329.918
	<i>Correctie kas gevechtskracht</i>	<i>6.700</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>0</i>
	<i>Pakket Voorjaarsnota 2025</i>	<i>0</i>	<i>5.866</i>	<i>34.729</i>	<i>43.231</i>	<i>48.489</i>
	<i>Correctie kas bestrijding van drones</i>	<i>7.000</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>0</i>
	Stand na nota van wijziging	2.619.385	2.982.264	2.950.758	2.383.592	2.378.407
6	IT					
	Stand vóór nota van wijziging	1.909.575	1.633.493	1.441.112	1.377.294	1.436.421
	<i>Correctie kas bestrijding van drones</i>	<i>19.000</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>0</i>
	Stand na nota van wijziging	1.928.575	1.633.493	1.441.112	1.377.294	1.436.421
8	Overige Uitgaven en Ontvangsten					
	Stand vóór nota van wijziging	0	90.000	507.000	657.000	737.000
	<i>Pakket Voorjaarsnota 2025</i>	<i>0</i>	<i>– 90.000</i>	<i>– 491.046</i>	<i>– 594.682</i>	<i>– 654.085</i>
	Stand na nota van wijziging	0	0	15.954	62.318	82.915
Totaal	Defensiematerieelbegrotingsfonds					
	Stand voor nota van wijziging	13.525.299	13.982.209	14.717.638	14.616.656	13.738.008
	<i>Correctie kas bestrijding van drones</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>0</i>
	<i>Correctie kas gevechtskracht</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>0</i>

Meerjarige doorwerking uitgaven (bedragen x € 1.000)						
Art.	Omschrijving	2026	2027	2028	2029	2030
	<i>kracht</i>					
	<i>Pakket Voorjaarsnota 2025</i>	0	0	0	0	0
	Stand na nota van wijziging	13.525.299	13.982.209	14.717.638	14.616.656	13.738.008

Meerjarige doorwerking uitgaven (bedragen x € 1.000)						
Art.	Omschrijving	2031	2032	2033	2034	2035
1	Defensiebreed Materieel					
	Stand vóór nota van wijziging	2.510.801	2.774.993	2.865.559	2.598.744	2.564.574
	<i>Pakket Voorjaarsnota 2025</i>	<i>– 33.879</i>	<i>– 86.319</i>	<i>87.883</i>	<i>165.007</i>	<i>218.383</i>
	<i>Correctie kas bestrijding van drones</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>0</i>
	Stand na nota van wijziging	2.476.922	2.688.674	2.953.442	2.763.751	2.782.957
2	Maritiem Materieel					
	Stand vóór nota van wijziging	2.863.465	2.970.872	3.242.997	2.690.449	2.392.290
	<i>Correctie kas gevechtskracht</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>0</i>
	<i>Pakket Voorjaarsnota 2025</i>	<i>59.860</i>	<i>59.873</i>	<i>59.873</i>	<i>59.904</i>	<i>56.037</i>
	Stand na nota van wijziging	2.923.325	3.030.745	3.302.870	2.750.353	2.448.327
3	Land Materieel					
	Stand vóór nota van wijziging	2.549.545	1.975.988	1.806.730	2.142.020	2.268.756
	<i>Correctie kas gevechtskracht</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>0</i>
	<i>Pakket Voorjaarsnota 2025</i>	<i>570.859</i>	<i>623.362</i>	<i>449.033</i>	<i>372.087</i>	<i>332.371</i>
	<i>Correctie kas bestrijding van drones</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>0</i>
	Stand na nota van wijziging	3.120.404	2.599.350	2.255.763	2.514.107	2.601.127
4	Lucht Materieel					
	Stand vóór nota van wijziging	1.920.961	2.090.764	2.175.548	2.142.038	2.006.796
	<i>Correctie kas gevechtskracht</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>0</i>
	<i>Pakket Voorjaarsnota 2025</i>	<i>48.561</i>	<i>48.485</i>	<i>48.560</i>	<i>48.403</i>	<i>38.610</i>
	<i>Correctie kas bestrijding van drones</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>0</i>
	Stand na nota van wijziging	1.969.522	2.139.249	2.224.108	2.190.441	2.045.406
6	IT					
	Stand vóór nota van wijziging	1.539.563	1.754.005	1.691.703	1.803.790	1.588.050
	<i>Correctie kas bestrijding van drones</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>0</i>
	Stand na nota van wijziging	1.539.563	1.754.005	1.691.703	1.803.790	1.588.050
8	Overige Uitgaven en Ontvangsten					
	Stand vóór nota van wijziging	737.000	780.646	737.000	960.606	1.889.216
	<i>Pakket Voorjaarsnota 2025</i>	<i>– 645.401</i>	<i>– 645.401</i>	<i>– 645.349</i>	<i>– 645.401</i>	<i>– 645.401</i>
	Stand na nota van wijziging	91.599	135.245	91.651	315.205	1.243.815
Totaal	Defensiematerieelbegrotingsfonds					
	Stand voor nota van wijziging	13.790.091	13.784.151	14.060.295	13.886.261	14.074.339
	<i>Correctie kas bestrijding van drones</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>0</i>
	<i>Correctie kas gevechtskracht</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>0</i>

Meerjarige doorwerking uitgaven (bedragen x € 1.000)						
Art.	Omschrijving	2031	2032	2033	2034	2035
	<i>kracht</i>					
	<i>Pakket Voorjaarsnota 2025</i>	0	0	0	0	0
	Stand na nota van wijziging	13.790.091	13.784.151	14.060.295	13.886.261	14.074.339

Meerjarige doorwerking uitgaven (bedragen x € 1.000)						
Art.	Omschrijving	2036	2037	2038	2039	2040
1	Defensiebreed Materieel					
	Stand vóór nota van wijziging	2.548.239	2.680.555	2.392.518	2.315.971	2.329.093
	Pakket Voorjaarsnota 2025	264.648	284.846	318.573	346.964	341.964
	Correctie kas bestrijding van drones	0	0	0	0	0
	Stand na nota van wijziging	2.812.887	2.965.401	2.711.091	2.662.935	2.671.057
2	Maritiem Materieel					
	Stand vóór nota van wijziging	1.920.183	1.823.983	2.647.623	1.690.084	1.696.524
	Correctie kas gevechtskracht	0	0	0	0	0
	Pakket Voorjaarsnota 2025	59.828	59.828	33.424	5.915	5.915
	Stand na nota van wijziging	1.980.011	1.883.811	2.681.047	1.695.999	1.702.439
3	Land Materieel					
	Stand vóór nota van wijziging	3.069.715	2.876.374	1.919.861	2.476.822	2.496.804
	Correctie kas gevechtskracht	0	0	0	0	0
	Pakket Voorjaarsnota 2025	291.462	277.117	269.682	268.912	273.912
	Correctie kas bestrijding van drones	0	0	0	0	0
	Stand na nota van wijziging	3.361.177	3.153.491	2.189.543	2.745.734	2.770.716
4	Lucht Materieel					
	Stand vóór nota van wijziging	2.141.996	2.150.436	2.355.555	2.520.013	2.529.093
	Correctie kas gevechtskracht	0	0	0	0	0
	Pakket Voorjaarsnota 2025	29.463	23.610	23.610	23.610	23.610
	Correctie kas bestrijding van drones	0	0	0	0	0
	Stand na nota van wijziging	2.171.459	2.174.046	2.379.165	2.543.623	2.552.703
6	IT					
	Stand vóór nota van wijziging	1.635.235	1.516.243	1.666.292	1.783.039	1.939.726
	Correctie kas bestrijding van drones	0	0	0	0	0
	Stand na nota van wijziging	1.635.235	1.516.243	1.666.292	1.783.039	1.939.726
8	Overige Uitgaven en Ontvangsten					
	Stand vóór nota van wijziging	1.199.701	1.730.066	1.757.024	1.815.278	1.698.342
	Pakket Voorjaarsnota 2025	- 645.401	- 645.401	- 645.289	- 645.401	- 645.401
	Stand na nota van wijziging	554.300	1.084.665	1.111.735	1.169.877	1.052.941
To-taal	Defensiematerieelbegrotingsfonds					
	Stand voor nota van wijziging	14.111.074	14.111.512	14.114.317	14.047.747	14.137.746
	Correctie kas bestrijding van drones	0	0	0	0	0
	Correctie kas gevechtskracht	0	0	0	0	0
	Pakket Voorjaarsnota 2025	0	0	0	0	0
	Stand na nota van wijziging	14.111.074	14.111.512	14.114.317	14.047.747	14.137.746

BIJLAGE 2

Beleidskeuzes uitgelegd (CW 3.1kader)

Artikel 3.1 van de Comptabiliteitswet (CW 2016) verplicht de regering om in beleidsvoorstellen duidelijke informatie te geven over de nagestreefde doelen, ingezette instrumenten, financiële gevolgen en de verwachte doeltreffendheid en doelmatigheid.

Middels de NvW wordt de kamer geïnformeerd over de beleidskeuzes gevechtscapaciteit, gevechtsondersteuning, operationele ondersteuning en koers voor versterking.

Versterken gevechtscapaciteit, gevechtsondersteuning, operationele ondersteuning en koers voor versterking	
Indeling of waardeketen: Gevechtskracht (gevechtscapaciteiten, -ondersteuning en operationele ondersteuning en Koers voor versterking).	
Opdrachtgever: DGB/DOBP	Opdrachtnemer: CDS/DPLAN
Uitvoerder(s): CZSK, CLRS, CLAS, NLD SOCOM, NLD JFC en COMMIT	
Algemene informatie	
Opdracht: Versterk de gevechtskracht op het gebied van gevechtscapaciteit, -ondersteuning en operationele ondersteuning, mensen en koers voor versterking. Hiervoor zijn de volgende deelopdrachten geformuleerd:	
Gevechtscapaciteiten: - Richt een pantserinfanteriebataljon inclusief gevechts- en logistieke ondersteuning op.	
Gevechtsondersteuning: - Verwerf op korte termijn hardkill C-UAS-capaciteit voor het CZSK. - Verwerf RF-capaciteit om schepen en vaartuigen te voorzien van capaciteit om de C2 en (satelliet) navigatie van onbemande systemen te detecteren en verstoren en/of beïnvloeden. - Richt dedicated O&T-capaciteit voor UAS en C-UAS opleidingen in. - Richt een UAS-peloton en een nucleus voor een extra UAS-peloton op binnen de infanteriebataljons van de MIB. - Ontwikkel een initiele capaciteit voor Launched Effects (LE) waarmee CLRS met behulp van expendable en (semi)autonome systemen kosten efficiënt kinetische en non-kinetische effecten kan realiseren. - Structurele uitbreiding en versterking van SOF LAND met een gelaagde (C-) Unmanned Systems (UxS) capaciteit op alle niveaus in de organisatie alsmede inbedding van de bijbehorende O&T, technische en logistieke faciliteiten. - Ontwikkel en voer uit een Concept Development & Experimentation (CD&E) van Long Range Attack System(s) (LRAS) en daaropvolgend een initiele operationele capaciteit LRAS. - Reorganiseer (delen van) de Defensiestaf tot een permanent joint operationeel hoofdkwartier (NLD Joint Forces Command).	
Operationele ondersteuning: - Versterk en breidt de logistieke lijnen van het DHC uit, ten einde de inzet van het DHC binnen NFM-kader zelfstandig te kunnen ondersteunen. - Voorzie het CZSK van Strategische Enabling en RSOMI-capaciteit. - Richt een RSOM peloton op binnen CLAS. - Breid de MOVCON capaciteit uit ter ondersteuning van inzet van de krijgsmacht. - Versterk de medische keten in lijn met eerdere opdrachten uit MRNZ2 en 24.	
Koers voor versterking: Versterk Research en Technology (R&T) samenwerking met bedrijfsleven en onderzoeksinstituten voor technologieontwikkeling (TO).	
Doelstelling:	
Gevechtscapaciteiten Realiseren van een extra gevechtsbataljons binnen de Medium Infantry Brigade (MIB) inclusief bijbehorende gevechts- en logistieke ondersteuning. Hiermee wordt een belangrijke stap gezet in de versterking van de gevechtskracht van de brigade, waardoor de brigade beter geëquipeerd is om ingezet te worden binnen het NATO Force Model. Het gevechtsbataljon wordt uitgerust met de meest moderne en innovatieve gevechts- en ondersteunende capaciteiten, inclusief zelfbescherming, drones, counter-drone middelen en overige onbemande systemen. De maatregel realiseert alle ondersteuning om in balans te groeien.	
Gevechtsondersteuning - Hard-kill C-UAS: Aankoop en installatie van anti-drone systemen geeft maritieme eenheden permanente RF-verdediging tegen geavanceerde drones. - Bescherming en verkenning: Verhoogt beschikbaarheid van onbemande verkennings- en beschermingsmiddelen tegen drone-aanvallen; realiseert benodigde O&T-capaciteit. - Integratie in luchtplatforms: C-UAS wordt geïntegreerd in transportvliegtuigen en helikopters, waardoor meer operationele flexibiliteit en inzetopties ontstaan. - SOF-capaciteit: Nederlandse speciale operatiediensten (SOF) krijgen eigen ongeïdentificeerde lucht-/grondsysteem (UxS) voor offensieve missies en bescherming tegen vijandelijke UxS. - Low-cost offensieve systemen: Ontwikkeling van een nationaal concept voor goedkope, grootschalige, lange-afstand, grondgeïntegreerde attack-systemen en opbouw van een initiele operationele capaciteit. - Joint Force Command (JFC): 24/7 de krijgsmacht op operationeel (en soms tactisch) niveau monitoren, coördineren, ondersteunen en realtime aansturen, ondersteund door een optimale informatiehuishouding.	
Operationele ondersteuning - CSS-logistiek: 24/7 ondersteuning van de DHC-keten voor NFM-opties en binnenlandse activiteiten. - Maritieme CSS-uitbreiding: Sluit de strategische maritieme transportketen; creëer RSOMI-capaciteit aan beide uiteinden. - RSOM-peloton: Regelt (re)deployment van eigen troepen en HNS-ondersteuning voor bondgenoten via Nederland. - MOVCON: Zorg voor voldoende movement-and-control middelen voor HT-1-inzet. - Medische capaciteit: Versterk de krijgsmacht-zorg en voldoe aan NAVO-CT25-doelstellingen.	

Koers voor versterking

Met de extra middelen voor R&T wordt ingespeeld op twee concrete beleidsdoelen: extra middelen voor het bedrijfsleven en kennisinstellingen voor technologieontwikkeling (TO) en het versterken van de (inter-)nationale R&T-samenwerking.

Toelichting maatregel: Het pakket aan maatregelen met bijbehorende sub-maatregelen ziet toe op het versterken van de gevechtskracht op de volgende aspecten:

Gevechtscapaciteit

Versterken MIB met extra bataljon: De maatregel realiseert de oprichting van een CV90 infanteriebataljon conform NAVO-blauwdruk inclusief bijbehorende gevechts- en logistieke ondersteuning en mobilisabele eenheden. Het pantserinfanteriebataljon wordt ondersteund door de volgende capaciteiten welke worden ondergebracht binnen de MIB en 13 Luchtverdedigingsbatterij van het DGLC.

Gevechtsondersteuning

- Drones, attack drones en counter-drones:

Hard **kill** C UAS voor varende eenheden en Korps Mariniers van het CZSK.

Huidige interim capaciteit onvoldoende tegen geavanceerde RF gedreven drones.

O&T capaciteit opzetten, systemen testen (CD&E) en integreren in C2 structuren en platformen.

- NLD JFC: Robuuste, moderne staf- en IT-structuur voor het NLD JFC opzetten + volwaardige uitwijk-, test- en trainingslocatie voorzien om internationale en operationele verbindingen te waarborgen.

Operationele ondersteuning

- Strategisch transport en logistiek: Extra financiële middelen om de logistieke eenheden van het DHC te dimensioneren voor volledig militair vermogen (HT 1), inclusief extra strategisch transport; het CZSK niet een zee-**groupage** punt in, versterkt de logistieke steun front- en achterkant, en breidt de strategische MOVCON-capaciteit uit.

- Versterken geneeskundige keten: De maatregel richt zich op het verder herstellen van de geneeskundige keten, middels het uitbreiden van de maatregelen van de MRN22, MRN24 en het oprichten en uitbreiden van geneeskundige **capabilities** en **capacities**.

Koers voor versterking

- Research & Technology: In de Defensie Strategie voor Industrie & Innovatie (D-SII) en de Strategische Actieagenda Industrie, Innovatie en Kennis – Defensie (STRAIIK-D) heeft Defensie het belang van een actieve (internationale) industriepolitiek ten gunste van de krijgsmacht aangegeven. Met deze maatregel zal Defensie samen met het Nederlandse bedrijfsleven de Nederlandse Defensie Technologische en Industriële Basis verder versterken.

Aantal VTE (schil 1): 1558

Aantal VTE (overige schillen): 191

Beoogde effect:

Gevechtscapaciteit

De gevechtskracht van de MIB groeit naar 60% van de voorgeschreven NAVO-capaciteit. Door een mix van beroepsmilitairen en mobilisabele eenheden wordt er op innovatieve wijze invulling gegeven aan schaalbare (gevechts)kracht.

Gevechtsondersteuning

- CZSK rust maritieme eenheden uit met hard-kill C-UAS, waardoor een gelaagde verdediging naast kanonnen ontstaat.

- Het O&T-veld voor UAS/C-UAS wordt onder CLAS geconsolideerd, waardoor kennis en training voor het landdomein worden versterkt.

- CLRS krijgt een eerste "launched effects" capaciteit op transportvliegtuigen en helikopters voor lange afstand, (non-)kinetische effecten, waardoor high-end assets worden ontlast en lucht-wendbaarheid stijgt.

- SOF-land kan met deze middelen technologische U&S-ontwikkelingen bijhouden en speciale operaties ondersteunen.

- Een low-cost, mass-produced deep-precision-strike en very-long-range fire-support vult een kritieke tekort in het Capability-plan.

- Tegen 2030 beschikt Defensie over een volledig operationeel, digitaal, multi-domein hoofdkwartier waarmee de CDS 24/7 leiding kan geven.

Operationele ondersteuning

- Logistiek DHC: uitbreiden zodat het onder hoge dreiging langdurige, robuuste steun aan operationele eenheden kan leveren en HT-1-opdrachten kan uitvoeren.

- Maritieme CSS & RSOME: versterken om te voldoen aan de NAVO **capability** targets en betrouwbare HNS-ondersteuning voor partners te bieden.

- Verkeers- en C2-capaciteit: eenheden inrichten voor traffic-control, colonnebegeleiding, **command-and-control** en logistieke support om personeel- en materieelstromen te beheersen.

- Defensie in staat stellen transport- en verplaatsingsondersteuning onder de HT-1-taak te leveren.

- Geneeskundige steun: medische capaciteit verder verbeteren en Nederlandse NAVO-verplichtingen op NFM-gebied nakomen.

Koers voor versterking:

Investeren in de vijf NLD-focusgebieden (ruimte, sensoren, slimme systemen, quantum en slimme materialen) versterkt de krijgsmacht en civiele partners; tegelijkertijd wordt de samenwerking met Europese/internationale kennis- en innovatiepartners opgevoerd om de R&T-normen van EDA/PESCO te behalen.	
Achtergrond: Gevechtscapaciteit NAVO constateert dat de MEB moet beschikken over meer gevechtscapaciteit. Daartoe is het uitbreiden van de gevechtskracht op land bestempeld als belangrijke NPT. NAVO prijst Nederland om haar innovatieve karakter en moderne invulling van capaciteitsdoelstellingen. Het gevechtsbataljon en de ondersteunende eenheden worden voorzien van de meest moderne en innovatieve middelen, inclusief onbemannde systemen, drones en zowel passieve als ook actieve zelfbeschermingsmiddelen tegen fysieke en elektromagnetische dreigingen. Tevens wordt een deel van de capaciteit mobilisabel ingericht, waardoor Nederland ook een voorbeeld vormt qua schaalbare krijgsmacht. Gevechtsondersteuning Houthi-aanvallen in de Rode Zee met kruisraketten, kamikazedrones en scheepskaping vormen een directe dreiging voor Nederlandse marineschepen; daarom zijn geavanceerde detectie- en afweer-/onderscheppingsystemen nodig. Ook op land zijn adequate C-UAS-middelen benodigd. CZSK wil zich kunnen verdedigen tegen onbemande systemen (UAS's, UAV's) en hiervoor O&T-capaciteit opzetten. Investering in UAS- en C-UAS-capaciteiten wordt gedaan om een technologisch evenwicht met mogelijke tegenstanders te behouden. Een low-cost, mass geproduceerde aanvalscapaciteit wordt toegevoegd om een high-low mix te vormen naast bestaande high-end Deep Precision Strike-systemen. Operationele ondersteuning - DHC moet klaar zijn voor NFM, wat meer logistieke zelfredzaamheid, mobiliteit en eigen strategisch transport vereist. - CZSK moet wereldwijd meerdere taken tegelijk uitvoeren; hiervoor is meer flexibiliteit en een grotere RSOMT-capaciteit nodig, zeker voor langdurige operaties aan de Noord-flank. - Geneeskundige keten: elk tekort ondermijnt de werking van de volledige medische ondersteuning. Koers voor versterking De maatregel is in overeenstemming met de Defensie Strategie voor Industrie & Innovatie (D-SII) en de Strategische Actieagenda Industrie, Innovatie en Kennis – Defensie (STRAIIK-D). Hierin is ook uiteengezet welke samenwerkingen met (inter)nationale civiele partijen we voor ogen hebben.	
Uitvoerbaarheid	
Afhankelijkheden voorstel: Er zijn afhankelijkheden van bestaande materieelprojecten i.v.m. de behoefte aan meer van hetzelfde materieel. De specifieke afhankelijkheden verschillen per (sub-)maatregel en kunnen verouderd of toegelicht worden.	
Wanneer uitvoerbaar (welke stappen): De focus van de uitvoerbaarheid van de verschillende opdrachten ligt op 2025-2027 e.v.	
Grootste risico's incl. mitigerende maatregelen: De specifieke toelichting per (sub-)maatregel met mitigerende maatregelen is separaat uitgewerkt en kan vertrouwelijk toegelicht worden.	
Financiën	
LCC bedrag per jaar in ME (cfm. Rekenmodel HDPC):	645